

KORUPCE: PANIKA, KLIMA, ŽIVOTNÍ STYL?

Jiří Buriánek

FF UK Praha
jiri.burianek@ff.cuni.cz

TI + ČKS, Praha 2012

MOTTO JAKO HYPOTÉZA

- ◉ Je něco shnilého ve státě dánském...

W. Shakespeare: HAMLET

CÍLE

- ◉ Demonstrovat dramatický nárůst obav z korupce (v ČR)
 - Nese znaky morální paniky (?)
 - Může být odrazem deprivace nebo krize důvěry ?
- ◉ Metodologická výzva
 - ◉ Lze jít dál za zjišťování postojů?
- ◉ Formuje se určité korupční klima, žijeme korupcí, korupčně, v korupci... ?
 - A koho se korupce vlastně týká

DATA

- ◉ Bezpečnostní rizika (1998 - 2003)
 - F2F interview
 - Vzorok kolem 1400 respondentů od 15 let, kvótní výběr
- ◉ „Aktér 2006“, N = 1939
- ◉ Bezpečnostní rizika 2007, N = 1390
- ◉ EUREQUAL 2007, N = 994
- ◉ Výzkum Pražanů 2009, N = 584
- ◉ Aktér 2011 pro EUROJUSTIS
 - Pilotní studie pro ESS 2011, únor
 - N = 1199, F2F, populace 18 +
 - ◉ European Social Survey, Round 5, 2010
 - ◉ ČR únor 2011
- ◉ Aktér 2011 (prosinec)
 - N = 1109, kvótní výběr

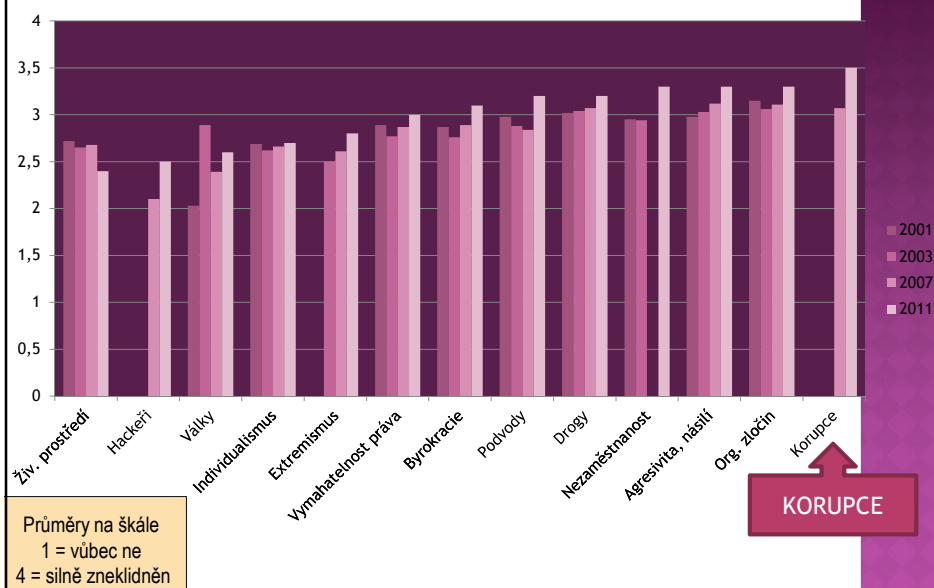

KORUPCE SE STÁVÁ PROBLÉMEM Č. 1 V ČESKÉ REPUBLICE

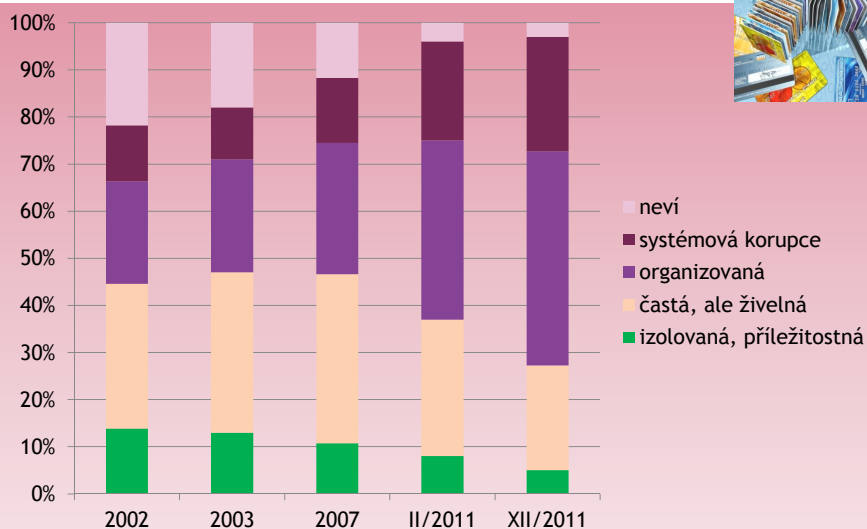
- Dlouhodobá dominance kriminality končí
 - I když koncem 90.let ji dočasně předstihla nezaměstnanost
 - Nezaměstnanost je nyní na druhém místě
- Aktuálně vede KORUPCE
(2011 - otevřená otázka):
 - 1. místo 19 %
 - 2. místo 21 %
- Podobný výsledek přináší standardizovaná baterie na „zneklidnění sociálními problémy“

40 %

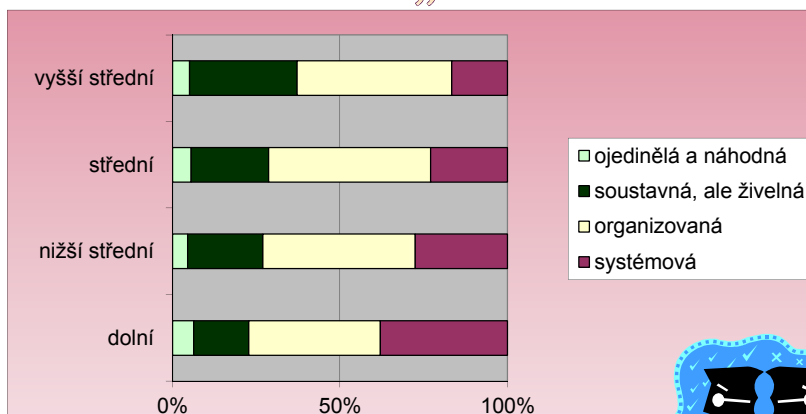
ZNEKLIDNĚNÍ SOCIÁLNÍMI PROBLÉMY 2001 - 2011

STADIUM KORUPCE V ČR

NÁZORY NA KORUPCI NEJSOU DIFERENCOVÁNY „TRÍDNĚ“

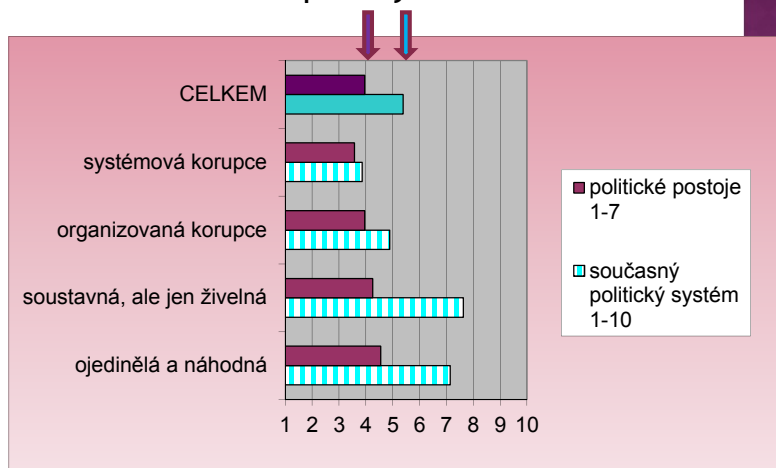

○ Rozdíly nejsou signifikantní, ale...

ALE MAJÍ POLITICKÉ KONSEKVENCE

- Zneklidnění souvisí s posuny doleva...

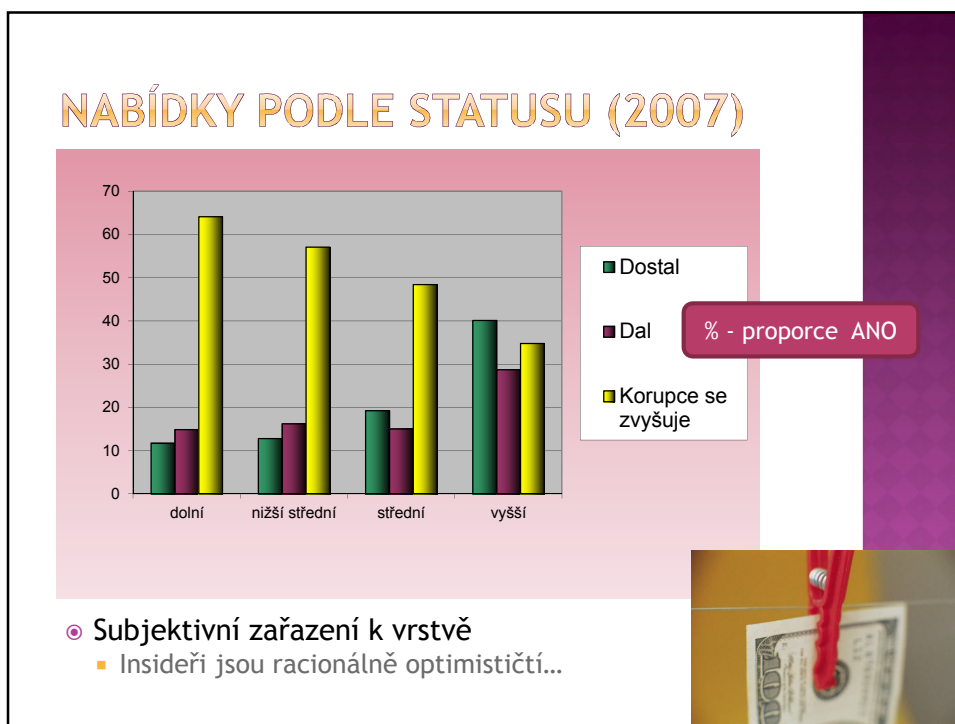

VNÍMÁNÍ KORUPCE A POCIT BEZPEČÍ OBČANŮ (2011)

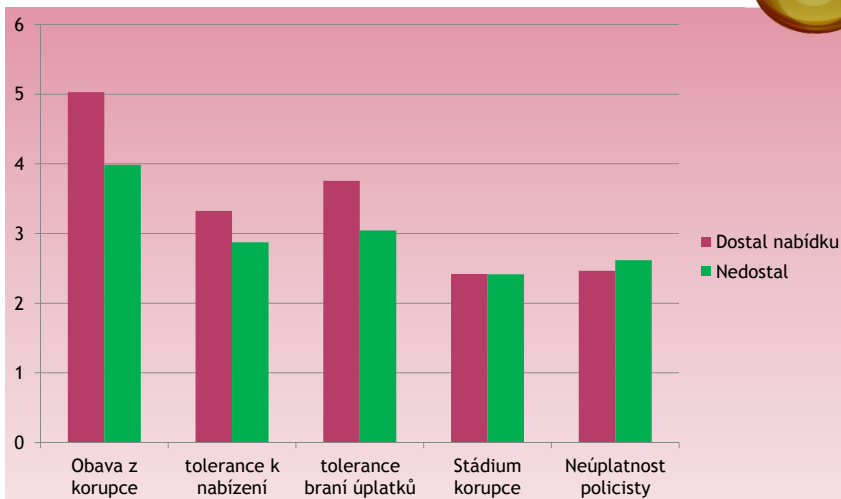
	S korupcí a úplatky se lze setkat na každém kroku				
	Naprosto pravdivé	Celkem pravdivé	Ne tak docela	Naprosto nepravdivé	%
Pocit bezpečí					
Velmi bezpečně	50,5	26,7	20,8	2,0	100
Celkem bezpečně	45,5	41,3	12,3	0,9	100
Ne příliš bezpečně	54,8	35,7	7,4	2,2	100
Vůbec ne bezpečně	71,4	25,0	3,6		100
Celkem	50,7	37,0	10,9	1,3	100

88 %

Korelace *gamma* = - 0,39

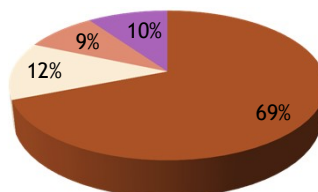
POSTOJE SE LIŠILY PODLE ZAPOJENÍ

○ Obava a tolerance na škále 1 - 10

ZAPOJENÍ DO CYKLU V PRAZE 2009 A MÍRA REALIZACE ÚPLATKU

■ Nezapojeni ■ Pouze nabídli
■ Pouze dostali ■ Plně zapojeni

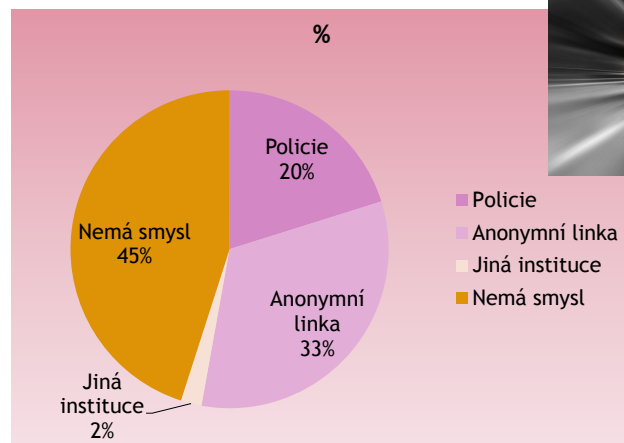

Byla nabídka přijata, realizována?

	Dostali nabídku	Učinili nabídku
Nezapojeni	64	61
Realizována	12,2	19,2
Nerealizována	23,8	19,9
	100	100

Podíly realizovaných nabídek:
Obdržené 1/3
Dané druhým 1/2

OCHOTA HLÁSIT KORUPCI JE NÍZKÁ

- ◉ Šance pro anonymní linky
- ◉ Které se ruší pro nezájem...

DŮVĚRA I SPOKOJENOST S POLICIÍ V ROCE 2011 DÁLE STOUPALY...

Mohl/a byste ohodnotit, jakou důvěru máte k následujícím institucím?

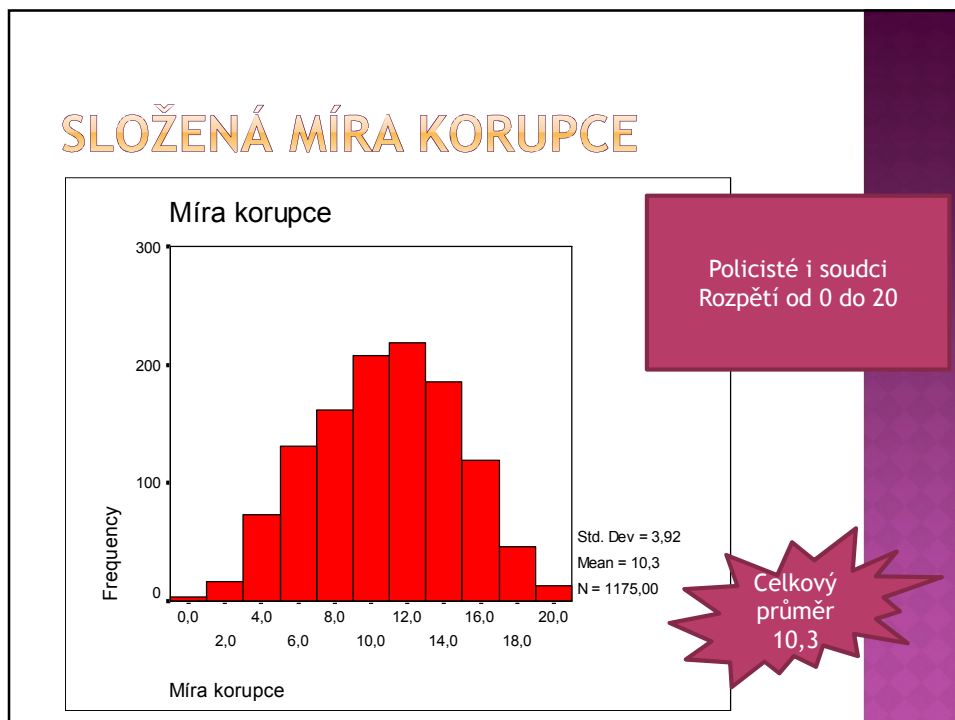
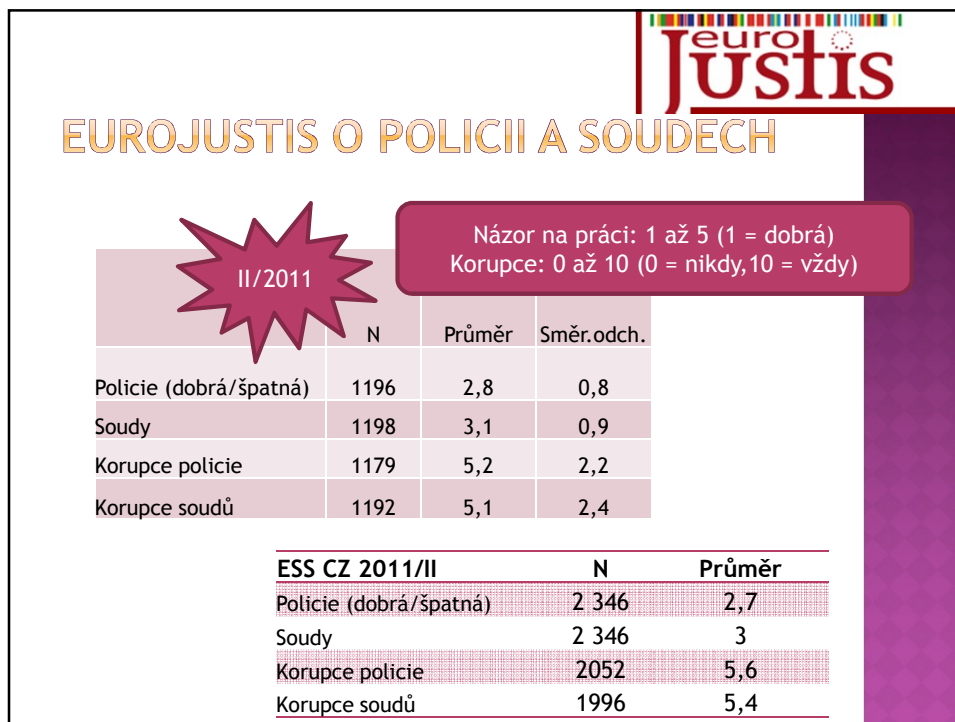
	1 Plnou důvěru				3 Malou důvěru				
	1	2	3	4	1	2	3	4	
A. Soudy	5,9	45,8	39,3	7,7	1,3				
B. Policie státní	8,9	59,0	26,8	4,6	0,8				
C. Obecní (městská) policie	7,2	44,0	34,7	9,4	4,7				

Jak jste celkově spokojen(a) s prací policie?

Velmi spokojen(a)	2,4
Spíše spokojen(a)	34,3
Tak na půl, jak kdy	48,2
Spíše nespokojen(a)	12,3
Velmi nespokojen(a)	2,8

37 %

KDO PŘEDPOKLÁDÁ KORUPCI POLICISTŮ A SOUDCŮ

Celkový průměr 10,3

EUROJUSTIS 2011	Míra korupce (policie + soudy)	Průměr	N	sm.odch.
	CELKEM (0 - 20)	10,32		
Čas strávený u televize	Žádný, nesleduje televizi	10,7	20	3,4
	Méně než půl hodiny denně	10,3	43	3,9
	Půl hodiny až hodinu denně	9,6	127	4,0
	Od jedné do dvou hodin	10,1	306	3,8
	Asi dvě až tři hodiny denně	10,1	411	3,9
	Více než 3 hodiny	11,2	265	4,0
	ETA0,129**			
Čte velké celostátní deniky	Ano	10,1	721	3,9
	Ne	10,7	445	4,0
	ETA0,075*			
Korupce - zneklidnění	Vůbec nejsem zneklidněn	9,9	34	3,6
	Jen trochu zneklidněn	9,3	102	3,9
	Poměrně dost zneklidněn	9,9	294	4,1
	Velmi zneklidněn	10,7	735	3,8
	Neví	9,7	9	3,8
	ETA0,120**			
Nejvyšší ukončené vzdělání	Základní	11,2	174	3,8
	Vyučen	10,2	468	4,0
	Střední	10,2	401	3,8
	VŠ	10,1	132	3,9
	ETA0,095*			
Názor na příjem domácnosti	Umožňuje pohodový a bezstarostný život	9,5	70	3,8
	S příjmem celkem vyjdeme	10,0	588	4,0
	Je obtížné vyjit s příjmem	10,6	375	3,9
	Je velmi těžké vyjit se současným příjmem	11,5	129	3,5
	ETA0,129**			
Status	dolní	11,2		
	vyšší střední	9,4		
Místo	Praha	11		

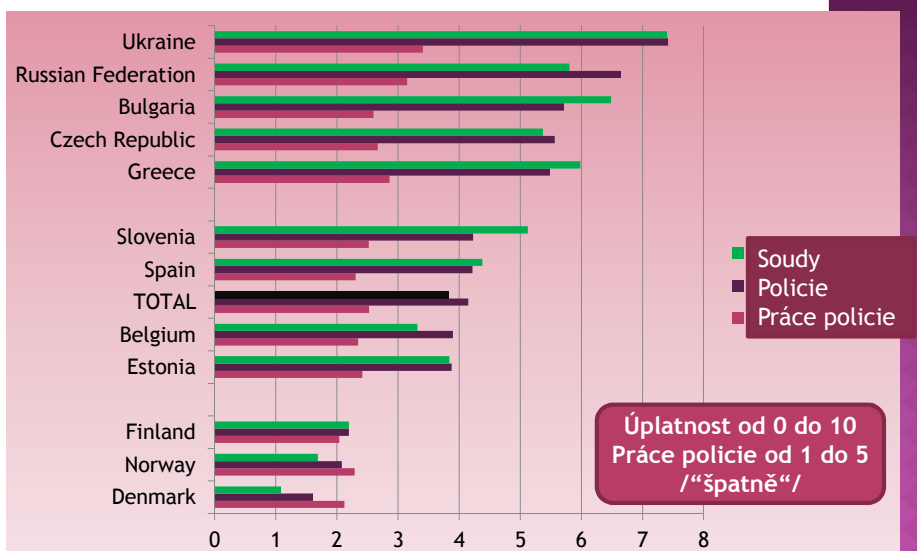
VAZBA NA ZKUŠENOST CHYBÍ

- Kontakt s policií ovšem názor na korupčnost policie a soudů nezhoršuje!

Byl v posledních dvou letech osloven policií		Míra korupce	Delikvence Index 1 - 5	
	Ano	10,0	2,1	39%
	Ne	10,5	1,7	60%
	Neví	11,1	2,0	1%
	CELKEM	10,3	1,9	
	N	1172	1117	

ESS 2010: POŘADÍ ZEMÍ PODLE ÚPLATNOSTI POLICIE

POKROKY I PROBLÉMY VE ZJIŠŤOVÁNÍ MÍRY KORUPCE

- Konkrétní dotazy na korupci v policii (ESS) dobře diferencují
- Přímé otázky nejsou až tak senzitivní
 - Mluvit o korupci je normální ?!
- Vnímání je sice založeno na postoji
 - Ale reflektuje zkušenost a potenciál zapojení
 - Insiderů méně zneklidněni a více „adaptováni“ (shovívavější)
 - Může zde působit neutralizace (*Matza*)
- Citlivěji reagují lidé frustrovaní a naštvaní
 - Indexy odvozené z výzkumů jsou jen hrubou mírou
 - Násobená deprivace?
 - Moralita, nebo jen nasednutí do špatného vlaku?

DISKUSE

- ◉ Vysoká míra obav i negativní hodnocení stavu korupce
 - Zřejmě posilováno médii a hlavně stavem politické scény
 - Politické riziko
 - Stále ještě mírněno důvěrou v instituce, spoléháním na abstraktní systémy (GIDDENS)
- ◉ Korupce je skutečným problémem
 - Nejde jen o morální paniku
 - Když je třetina obyvatel zapojena
 - A dochází k pozvolné erozi norem v každodenních praktikách
 - Korupce se stává součástí životního stylu (přínejmenším některých vrstev)
- ◉ Je korupce čistě deviantním fenoménem, nebo inherentní součástí systému?(V.Bělohradský)
 - Ale proč je v Dánsku tak nízká obava?
 - Ve střetu PROFITU s DEMOKRACÍ nemusi rovnost šancí dostat na frač
 - A kam jede ten náš vlak...?

DĚKUJI
ZA POZORNOST

